

Bibliothèque numérique

medic@

**Parroisse, Jean-Baptiste - candidat /
Botentuit Langlois, Pierre-Mathurin -
président. - De pessariis**

1788.

***Paris : Ex-Typis Clousier, Regis
et Regii Chirurgiae Collegii,
Typographi, viâ Sorbonae,
Cote : ms 2346, n°25***

DE PESSARIIS.
THESES
ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

QUAS, Deo juvante, & præfide M. PETRO-MATHURINO BOTEN-
TUIT LANGLOIS, Artium & Chirurgia Magistro, antiquo Scholarum
Moderatore, antiquo Scholæ præctica Professore, Regiæ Chirurgorum
Academiæ Socio, in Supremo Senatu Patrono, tueri conabitur JOAN-
NES-BAPTISTA PARROISSE Augustodunensis, in almâ Universitate
Parisiensi Artium Liberalium Magister.

Die Martis 23^a mensis Septembris, anno R. S. H. 1788, à sesqui-secundâ post
meridiem ad septimam.

PARISIIS,
IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.
PRO ACTU PUBLICO,
ET MAGISTERII LAUREA.

Ex-Typis CLOUSIER, Regis & Regii Chirurgiæ Collegii, Typographi,
viâ Sorbonæ.

M. DCC. LXXXVIII.

CLARISSIMO VIRO
D. LUCÆ-VINCENTIO THIERY,
LITTERIS, ARTIBUS ET SCIENTIIS OMNIBUS ORNATISSIMO.
CARISSIMO SOCERI,
IN PERPETUAM GRATI ET VENERANTIS ANIMI MEMORIAM,
DICAT, VOVET, CONSECRAT

J. B. PARROISSE.

DE PESSARIIS. THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

Cum longâ quiete, diuturno decubitu, medicamentisque corroborantibus curari nequit uteri prolapsus seu procidentia, mediis mechanicis retineri solet suum in locum repositus uterus. De his dicturi mediis, ut melior pessorum materies & forma seligatur, probèque & sine uteri & vaginæ læsione immittantur, partium anatomiam breviter, & quantum nostrum requireret propositum, exponemus.

EX ANATOMIA.

Uterus, viscus cavum, inter intestinum rectum vesicamque urinariam, in hypogastrio situm, piri complanati formam referens, in fundum, corpus, cervicemque dividi solet: duæ quoque facies in eo viscere distinguuntur, quarum anterior altera, altera verò posterior, duoque proinde margines seu limbi, alter ad sinistram, alter ad dextram respiciens.

Uteri cervix præcipuè nobis consideranda, inferius in acumen desinit, & in superiorem vaginæ extremitatem plùs minùsve intruditur. Hic quamdam prominentiam efformat in *cesticillum*

A

2

concinнатam, transversâ & ovatâ aperturâ perforatam, quæ *os tinca*, seu uteri orificium nuncupatur.

Talis est naturalis uteri situs, ut superior sit & posterior fundus, corpus medium obtineat, inferiùsque & anteriùs vergat cervix. Hâc ultimâ parte, anteriùs vesicæ, posteriùs intestino recto cohæret, itâ ut ab utroque non nisi violenter avelli possit: corpus verò & fundus ligamenti latis, teretibus, & posterioribus laxè tantùm retinetur.

Lata ligamenta è peritonæo orta, à pelvis inferioris lateribus ad uteri margines protenduntur, pelvisque cavitatem in duas partiuntur, anteriorem nempe & posteriorem. Superiùs duo in pterygia abeunt, quorum anteriùs tubam fallopian, posteriùs ovarium complectitur: in uteri corpus fundumque extenduntur, exterioremque ei membranam suppedirant. Ubi majorem in molem crescit, & pelvim transcendit uterus, magis ac magis extenduntur hæc ligamenta, rugas plicaturasque amittunt, & utrinquè utero propiùs applicantur: pariter ubi inferiùs quàm situ naturali descendit uterus, vel elongantur, vel ab utero quasi decorticantur, ut potè laxâ rarâque telâ cellulari retenta, & utroque casu facilem prolapsum permittunt.

Ligamenta rotunda duo sunt veluti funiculi, à superioribus uteri partibus hinc indè obliquè inter latorum ligamentorum duplicaturam descendentes; externi abdominis musculi annulum transeunt, & in plura dividuntur gracilia filamenta, quæ versus pubem & inguina evanescunt. Hæc filamenta vasa sunt ut plurimum sanguifera, quibus internæ genitales partes cum externis communicant.

Duæ sunt etiam aliæ peritonæi duplicaturæ, quæ posteriora uteri ligamenta nuncupantur. Postquam enim peritonæum posticam & inferiorem hujus visceris partem obtexit, ad vicinam intestini recti partem protenditur, rugamque semilunarem hinc indè efformat, retroverfo anteriùs utero, magis conspicuam. Cervicem uteri pariter sustinent hi duo peritonæi processus, & ne anteriùs inferiùsve nimium deferatur prohibent.

Vagina canalis est membranaceus, musculosus, & vasculosus, obliquè vesicam inter & intestinum rectum positus, ab utero cujus cervicem amplectitur, ad vulvam seu pudendi orificium anteriùs descendens. Quinque sexve pollices longus, non eâdem diù latitudine gaudet, valdè enim contractilis & extensibilis, modò strictior, modò latior videtur. Superiùs peritonæo obvolvitur, inferiùs in vicinâ pelvis cellulari telâ immergitur.

Internè rugosus, multiplices offert plicatūras quæ anteriùs & posteriùs magis quàm ad latera conspiciuntur. Orificium hujus ductūs externum quodam veluti corpore cavernoso circumdatur, quod *retiformis* plexus audit. Superiùs verò, altiùs quàm uteri cervix ascendit, fundulumque circularem circà hanc hujus visceris prominentiam efficit, in quem immissus digitus undiquè circà *os tinca* deduci potest.

È C H I R U R G I A.

Quod in quâlibet partium corporis dimotione fieri suadent authores, ut ipsæ ad situm naturalem revocentur, contineantur, accidentia si quæ sint corrigantur, futuraque præcaveantur, idem profectò in uteri prolapsu pariter præcipiendum. Sed variis, quas tunc sequitur Chirurgus, de industriâ omissis indicationibus, ut pote jam concinnè & eleganter tractatis (1), media tantùm mechanica quibus præcavetur mali reditus in hoc programme perpendemus. Quænam igitur materies, quænam forma pessariis meliùs conveniant, quomodò accidentia ex eorum usu imminetia prævertantur, exponere conabimur.

Pessi seu pessaria apud veteres dicebantur medicamenta solida, digiti formam referentia, quæ ad varios uteri morbos in sinum pudoris immittebantur; hoc verò nomine hîc intelligimus corpora diversè configurata, ex diversâ materie conflata, quæ in vaginam indita; uterum inferiùs quam par est delabi prohibent.

Nulla ferè datur materia ex quâ non aliquandò pessi confecti fuerint. Sed præcipuè usurpantur aurum, argentum, spongia, lignum, ebur, elasticum gummi, & suber cerâ contextum.

Cùm auro constentur, lamina tantùm metallica in se ipsam contorquetur, vacuo intus relicto, ut levius sit pessarium; sed nihilominùs etiam tùm ponderosius est, quàm ut commodè à muliere gestari possit: aliud etiam ex ipsâ metalli duritie nascitur malum; nam ut in situ retineatur pessarium, vi quâdam immitti, & firmiter duobus oppositis pelvicolæ punctis inniti oportet, & hâc ipsâ pressione partes admodum sensibiles læduntur & contunduntur.

Cùm materiæ pretium impediatur quominùs aurei apud pauperulas mulieres communem in usum veniant pessi, ex argento

---

(1) Vid. Thesim de uteri prolapsu in Schol. Chir. anno 1771, præside celeberr. D. Chopart propugnatam.

quoque confecti fuerunt. Sed hîc, ut prædicta omittamus, gravius etiam aliquid timendum est, ne facile nimirum dissolvantur, corrodantur, perforentur, destruantur. Quanta indè oriatur accidentia, inter multas alias, clarè demonstrat observatio à celeberr. D. Morand, in actis Academicis Tom. III, p. 614, relata, in quâ legimus non nisi multâ vi, plurimâque laceratione extrahi potuisse pessarium argenteum aliquot per annos in vaginâ relictum : quòd scilicet plurimis in locis corrosum & perforatum fuerat, & in ea foramina hyperfarcoses vaginæ & uteri collo adnatæ sese paulatim insinuaverant.

Ex iisdem rationibus pariter exulare debent pessi qui ex stanno, plumbo, aliove quovis metallo conficiuntur.

Tutior em igitur in usum venire posse videntur eburnei : sed nec ii quoque omni vacant incommodo : ebur enim quandoquæ, licet rarissimè emollitur, & primam omninò formam immutat : quod constat observatione quam cum Academiâ communicavit celeberr. D. Camper, in quâ pessarii eburnei superficiem immutatam, caudamque contortam fuisse memorat.

Spongia à quibusdam admissa fuit, sed tunc tantum utiliter abhibetur, cum levior est uteri prolapsus, cumque resupina diu decumbens, ab omni motu abstinet mulier : quo fit ut merito dubitetur pessario ne an quieti debeatur quòd malum rursus non recurat. Spongia aliundè in eo nocere potest, quòd fiat ibi omnium humorum quasi receptaculum, qui per se jam acres & fœtidi, majorem & acrimoniam & fœtiditatem calore & humiditate loci suscipiunt : undè nisi sæpissimè immutentur, majora quandoquæ ex remedio, quàm ex ipso morbo nasci possunt accidentia.

Nec aptius etiam pessis conficiendis videtur lignum. Si durum eligatur, pondere & duritie vaginam lædet : si molle & tenerum, mox vitiabitur, magis magisque emollescet, in putredinem abibit, & accidentium nascetur myriades.

Novissimis temporibus plurimum invaluit, frequentemque in usum venit elasticum gummi, quod plurimis, sed non omnibus incommodis vacat : modò enim ita mollescit, ut jam optatum non obtineat scopum, modò ita indurescit, ut vaginam & ipsam uteri cervicem quandoquæ lædat.

Ex subere tandem conficiuntur pessaria, quæ deindè cerâ colliquatâ, & gypsi cristallifati decimâ parte immixtâ continentur. Hæc cæteris omnibus præstare nobis videtur materia.

Enim verò 1°. metallo mollior, pariter non resistit, nec proindè partes in quas immittitur lædere potest,

2°. Multò levior, nec intestinum rectum nec urethram gravat, liberæque sunt utriusque hujus organi functiones.

3°. Nihil timendum de rubigine quâ metalla corroduntur; arcenturque accidentia quæ in superiùs memoratâ celeberrimi D. Morand observatione recensentur.

4°. Formam, ut ebur, non amittit: humores, ut spongia, non ebibit: eorum acritudine non tam facilè vitatur; ac proinde, si diutius, quàm par est, in vaginâ remaneat, non eadem tam citò imminent pericula.

Ut autem cæteris omnibus, uti contendimus, reverà præstent ex subere & cerâ compositi pessii, multæ sunt in iis conficiendis cautiones adhibendæ, ne, iis omissis, in medium ipsum refundatur vitium quod negligentia potius tribuendum foret. Illæ autem cautiones tum ad suber, tum ad ipsum fabricandi modum referuntur.

Suber primùm eligendum est album nitidumque, compactum, sanum, nullis fissuris, nullâ carie vitiatum. Secanti instrumento præparatur: radulâ deindè & minùs edaci limâ perpolitur & concinuatur; tum pistorio furno exsiccatur: cerâ liquefactâ postea immergitur, deindè extrahitur, iterùmque atque iterum eadem cerâ illinitur, usquedum cereâ crustâ, ad unius lineæ crassitiem, circumdetur. Vid. Dissert. celeberr. D. Levret in Medico diario, Tom. xxxiv, pag. 428. Aliquando tamen istis repetitis immersionibus, fit crusta lamellata, quæ squammatim decidere potest: quod ut vitetur vitium, cera liquefacta in typum, ubi suber ritè aptèque collocatum, veluti nucleus erit, infundatur. Hæc nisi accuratissimè fiant, corticali cerâ mox orbantur pessaria, in intimum suber penetrant vaginæ & uteri humores, suber emollitur, distenditur, corrumpitur; & in discrimen eo majus quandoquè adducitur mulier, quod de fluore albo diù tantùm conqueritur, antequàm de pessario penitus oblito cogitet, nec auxilium vocat, nisi ubi maximè ingravescit malum.

Quoad pessariorum formam, duplex præsertim adhibetur, eorum nempè quæ petiolo gaudent, dicunturque gallicè (*en bilboquet*), & eorum quæ annulum seu potius ellypticam figuram referunt.

Quæ petiolo gaudent idèò fuerant excogitata, ut pressio in vesicam & rectum vitaretur, firmiusque & certius repelleretur uterus, ubi minùs recurvæ ossis oschii tuberositates pessarium non retinent. Sed circulari in ellypticam mutatâ figurâ pelvis tantùm lateribus innititur pessarium, nec intestini

recti, nec urethræ functiones lædit; deindè cùm nec minus nec latius est, satis firmiter uterum in plerisque mulieribus retinet, ut nihil jàm de prolapsu timendum sit. Aliis etiam incommodis obnoxia patent petiolo donata pessaria, quòd funiculi & habenæ quibus retinentur, urinâ aliisque humoribus semper madida, fetiditatem, inflammationem, excoriationesque aliquandò producant; quòd petiolum perpetuâ vacillatione & vaginam & vulvæ orificium lædat; quòd lapsu improvise contusionibus ansam præbere possint; quòd veneris usum prohibeant, &c. Ex his igitur videtur ellyptica anteponenda esse pessaria, quæ nullo indigent retinaculo, & semel immissa, partibus ossibus firmiter innituntur. Superiùs paululum concava sint necesse est, ut faciliùs certiusque uteri orificium excipiant. Foramen autem medium nec amplius sit, nec strictius. Si strictius, difficile uteri humoribus iter patebit: si amplius, hæc sese insinuare posset uteri cervix, & ibi veluti strangularetur.

Nihil superest quàm ut generalia quædam de pessos immitendi modo breviter addamus (1). Quod ut probè fiat, intestinum rectum enemat, vesicamque urinariam catheteris ope priùs evacuare non abs re erit, ne his neglectis cautionibus, pessi immissio difficilior evadat. Resupina decumbit mulier, diductis cruribus, natibus elatis, genubus paululum contractis, pedibusque cubilis margini innixis. Alteram pessarii extremitatem digitis tenet Chirurgus, alteram oleo illinitam vulvæ, secundum ipsius longitudinem obvertit, & paulatim leniterque, inferiorem vulvæ commissuram premendo, immittit in vaginam, dùm alteriùs manûs digitis labia vulvæ, ne lædantur, diducit ac dimover. Tùm posticè, inferiùs, & versus intestinum rectum pessarium trudit, deinceps majorem ipsius diametrum ad utrumque os ischion obvertit, concavâ superficie ad uteri orificium respiciente. Tandem digito pessarium semper in vaginâ retinens, alterâ manu mulierem sustinet, ut sese parum erigat, lectoque insideat, quo fit ut pessarii concavitati sese accomodet uterus. Linteum muliebre dein vulvæ orificio admo- vetur, & mulieri suadetur ut per aliquod tempus ab incestu abstineat.

(1) Vid. jàm laudatam celeberr. D. Levret dissert.

F I N I S,